

Koncepcijas

Publicēts: 01.04.2021.

Koncepcija par korupcijas risku samazināšanu valsts pārvaldes iestādēs un pašvaldībās

Ministru kabineta 2012. gada 7. februāra sēdē tika apstiprināta Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja vadītās darba grupas izstrādātā koncepcija, kurā piedāvāti trīs risinājuma varianti un veicamie pasākumi korupcijas risku mazināšanai valsts pārvaldes iestādēs un pašvaldībās.

Koncepcijā ir identificēti izplatītākie korupcijas riski un analizēti korupcijas izplatību ietekmējošie apstākļi - sociālekonomiskie, politiskie, funkcionālie. Darba grupa ir secinājusi, ka galvenās ekonomiskās lejupslīdes laikā aktualizējušās problēmas saistībā ar korupciju ir publiskajā pārvaldē nodarbināto atbildības un piešķirto pilnvaru nesamērīgums, sociālekonomiskajām izmaiņām neatbilstošās administratīvās procedūras un sodu politika, iekšējās kontroles vājums institūcijās un ārējās kontroles trūkumi.

Pirmais risinājuma variants vērst uz iekšējās un ārējās kontroles stiprināšanu ar mērķi izslēgt iespēju veikt koruptīvas darbības, t.sk. uz institūciju vadītāju atbildības palielināšanu. Otrā varianta mērķis ir radīt priekšnoteikumus, lai nodrošinātu godprātīgu un kompetentu darbinieku sastāvu ar augstu paškontroles līmeni, mazinot vai pārtraucot kontroles veikšanu. Trešais variants paredz institūcijām īstenot noteiktu minimālo korupcijas kontroles pasākumu kopumu, bet attiecībā uz pārējiem izvēlēties, kurš korupcijas kontroles pasākumu virziens tām būs prioritārs, ņemot vērā darba specifiku, personāla apsvērumus un līdzšinējo pieredzi.

Darba grupa koncepcijas projekta sagatavošanai tika izveidota ar Ministru prezidenta 2010. gada 6. janvāra rīkojumu Nr.6 "[Par darba grupu koncepcijas projekta izstrādei par korupcijas risku samazināšanu valsts pārvaldes iestādēs un pašvaldībās](#)" un tajā piedalījās pārstāvji no Finanšu, Tieslietu un Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas, kā arī Valsts kancelejas, Latvijas Pašvaldību savienības, biedrības "Sabiedrība par atklātību - Delna" un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja.

[Koncepcija par korupcijas risku samazināšanu valsts pārvaldes iestādēs un pašvaldībās](#)

[Koncepcijas kopsavilkums](#)

Ministru kabineta 2012. gada 13. februāra rīkojums Nr.72 "[Par Koncepciju par korupcijas risku samazināšanu valsts pārvaldes iestādēs un pašvaldībās](#)"

Plašāka informācija - "[Ministru kabinets atbalsta obligātu pretkorupcijas pasākumu ieviešanu visās valsts un pašvaldību institūcijās](#)".

Ministru kabineta 2011. gada 6. decembra sēdē tika apstiprināta Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja sagatavotā koncepcija par publiskās pieejamības nodrošināšanu informācijai par lobētājiem, atbalstot speciāla likuma izstrādāšanu.

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja piedāvātais variants paredz speciālā likumā definēt lobēšanu, nosakot, tieši kāda komunikācija ar publiskās varas subjektiem (valsts un pašvaldību institūcijām) ir uzskatāma par lobēšanu. Tāpat likumā paredzēts definēt to personu loku, kas uzskatāmas par lobētājiem.

Atbilstoši valdības nolemtajam, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam līdz 2012. gada 1. jūlijam jā sagatavo nepieciešamie normatīvo aktu projekti.

 [Koncepcija "Publiskās pieejamības nodrošināšana informācijai par lobētājiem"](#)

Ministru kabineta 2011. gada 12. decembra rīkojums Nr.647 "[Par koncepciju "Publiskās pieejamības nodrošināšana informācijai par lobētājiem"](#)".

Plašāka informācija - "[Speciālā likumā definēs lobēšanu un nodrošinās tās atklātību](#)".

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs sagatavojis koncepcijas projektu par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja statusu, lai atbilstoši starptautiskajiem standartiem, ārvalstu praksei un likumā noteiktajām funkcijām stiprinātu pretkorupcijas iestādes neatkarību.

Sagatavotais koncepcijas projekts paredz stiprināt Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja autonomiju, vienā no piedāvātajiem variantiem nemainot arī turpmāk Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja atrašanos Ministru kabineta pārraudzībā un precizējot būtiskākos iestādes autonomai funkcionēšanai nepieciešamos nosacījumus, otrā – nosakot Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju par neatkarīgu valsts iestādi un izņemot to no valdības padotības sistēmas.

Pēc izsludināšanas Valsts sekretāru sanāksmē 2009. gada 1. oktobrī koncepcijas projekts saskaņots ar atbildīgajām institūcijām un 2010.gada 18.jūnijā iesniegts Valsts kancelejā izskatīšanai Ministru kabinetā.

 [Koncepcijas projekts „Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja statusu” \(2010.gada versija\)](#)

 [Aktualizētā koncepcijas projekta "Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja statusu" versija](#)

 ["Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja statusu" rīkojuma projekts uz 19.09.2013.](#)

Ministru kabinets 2009. gada 8. septembrī atbalstījis Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja vadītās darba grupas izstrādāto koncepciju par normatīvā regulējuma pilnveidošanas iespējām attiecībā uz tām amatpersonām, kuras sniedz informāciju par koruptīviem nodarījumiem savās institūcijās.

Koncepcijas projekts paredz pastiprināt iestāžu vadītāju lomu koruptīvu nodarījumu novēršanā to vadītajās iestādēs un izveidot atbilstošu tiesiskās aizsardzības sistēmu tām amatpersonām, kas sniedz informāciju par citu amatpersonu pārkāpumiem. Darba grupa uzskata, ka preventīvo pasākumu īstenošana pašās valsts pārvaldes iestādēs un iestādes vadītāju kompetences paplašināšana koruptīvu nodarījumu novēršanā ļaus izvairīties no smagāku seku iestāšanās.

Atbilstoši valdības nolemtajam, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam jā sagatavo un līdz 2009. gada 30. decembrim jā iesniedz Ministru kabinetā koncepcijas īstenošanai nepieciešamo normatīvo aktu projekti.

Koncepcijas projekts Valsts sekretāru sanāksmē tika izsludināts 2009. gada 26. martā.

 [Koncepcija "Par normatīvo regulējumu interešu konflikta novēršanai valsts amatpersonu darbībā"](#)

 [Koncepcijas pielikums "Ārvalstu pieredze"](#)

 [Koncepcijas kopsavilkums](#)

[Ministru kabineta 2009.gada 19.oktobra rīkojums Nr.715 "Par koncepciju "Par normatīvo regulējumu interešu konflikta novēršanai valsts amatpersonu darbībā""](#)

Ministru kabineta 2009. gada 6. janvāra sēdē apstiprināta Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja vadītās darba grupas izstrādātā Politisko partiju finansēšanas koncepcija, kuras mērķis piedāvāt vairākus risinājumus partiju finansēšanas sistēmas attīstībai Latvijā.

Valdība atbalstījusi koncepcijā piedāvāto trešo risinājuma variantu, kas paredz pilnveidot spēkā esošos normatīvos aktus, piešķirt valsts finansējumu partijām aģitācijai un ikdienas izdevumiem, kā arī noteikt kriminālatbildību, administratīvo atbildību un finansiāla rakstura sankcijas par pretlikumīgu valsts finansējuma izmantošanu.

Pēc Saeimas vēlēšanām 2010. gada novembrī katru gadu izmaksājama naudas summu būs tiesīgas saņemt partijas, par kurām Saeimas vēlēšanās ir nobalsojuši vairāk par 2% vēlētāju - proporcionāli balsotāju skaitam – 0,5 latus par katru iegūto balsi. Minēto naudas summu partijas varēs izlietot priekšvēlēšanu aģitācijai un partijas ikdienas uzturēšanas izdevumiem.

Izvērtējot pašreizējo partiju finansēšanas sistēmu Latvijā, darba grupa identificējusi vairākas nozīmīgas problēmas, kas saistītas ar partiju finansēšanu un atbildības piemērošanu par partiju finansēšanas un priekšvēlēšanu aģitācijas noteikumu pārkāpumiem. Koncepcijā uzsvērts: lai pilnveidotu partiju finansēšanas sistēmu, būtu jāapsver arī iespēja piešķirt partijām daļēju valsts finansējumu, vienlaikus nodrošinot efektīvu tā izlietošanas likumības kontroli.

Koncepcijā piedāvāti kopumā trīs risinājumu varianti. Pirmais variants paredz pašreizējā partiju finansēšanas sistēmā esošo problēmu novēršanu, nepiesaistot valsts finansējumu. Abos pārējos variantos tiek piedāvāts ieviest arī valsts finansējumu politiskajām partijām, vai nu daļēji (60% apmērā) apmaksājot priekšvēlēšanu aģitācijas izvietošanai nepieciešamo raidlaiku, vai piešķirot ikgadēju valsts dotāciju konkrētiem partiju izdevumiem (proporcionāli balsotāju skaitam).

Atbilstoši valdības nolemtajam, atbildīgā institūcija par koncepcijas īstenošanu pēc tās apstiprināšanas būs Tieslietu ministrija, savukārt valsts budžeta līdzekļu piešķiršana koncepcijas īstenošanai plānota sākot ar 2010.gadu.

Koncepcijas projekts Valsts sekretāru sanāksmē tika izsludināts 2008. gada 17. aprīlī.

 [Koncepcija "Politisko partiju finansēšanas koncepcija"](#)

 [Koncepcijas kopsavilkums](#)

 [Sabiedriskās apspriešanas rezultāti](#)

Ministru kabineta 2009.gada 15.janvāra rīkojums Nr.14 "[Par Politisko partiju finansēšanas koncepciju](#)".

Ministru kabineta 2008. gada 21. jūlija sēdē apstiprināta Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja vadītās darba grupas izstrādātā koncepcija "Lobēšanas tiesiskās reglamentācijas nepieciešamība Latvijā", atbalstot trešo risinājuma variantu (Valsts sekretāru sanāksmē izsludināta 2007. gada 29. martā).

Koncepcijas mērķis ir apzināt ārvalstu pieredzi, izvērtēt lobēšanas tiesiskā regulējuma nepieciešamību Latvijā, lai ļautu nodrošināt atklātību par atsevišķu personu vai to grupu interesēs tapušo valstisko lēmumu pieņemšanu.

Visi koncepcijas projektā ieteiktie risinājumi darba grupas identificēto problēmu novēršanai ir saistīti ar atklātības palielināšanu par lobētāju aktivitātēm, jo sabiedrībai ir tiesības zināt, pēc kādu personu vai grupu priekšlikumiem ir pieņemti normatīvie akti un izstrādāti politikas plānošanas dokumenti, proti, nepieciešams rakstveidā dokumentēt vai reģistrēt informāciju par lobētāju darbību.

Atbilstoši Ministru kabineta rīkojumam ministrijām un citām centrālajām valsts iestādēm uzdots līdz 2008. gada 1. novembrim nodrošināt ētikas normu izstrādi un to ieviešanu iestādēs. Savukārt Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijai sadarbībā ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju un Latvijas Pašvaldību savienību uzdots līdz 2008. gada 1. septembrim izstrādāt ētikas normas un informēt par to ieviešanu pašvaldību institūcijas.

 [Koncepcija "Lobēšanas tiesiskās reglamentācijas nepieciešamība Latvijā"](#)

 [Koncepcijas kopsavilkums](#)

Ministru kabineta 2008.gada 28.jūlija rīkojums Nr.435 "[Par koncepciju "Lobēšanas tiesiskās reglamentācijas nepieciešamība Latvijā"](#)".

Informatīvais ziņojums "Par koncepcijas "Lobēšanas tiesiskās reglamentācijas nepieciešamība Latvijā" ieviešanas gaitu" (izskatīts Ministru kabineta 2009. gada 7. jūlija sēdē).

Ministru kabineta 2005. gada 20. septembra sēdē apstiprināta Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja sagatavotā koncepcija "Par fizisko personu ienākumu gūšanas kontroles pilnveidošanu", kuras ieviešana veicinās fizisko personu ienākumu gūšanas un mantiskā stāvokļa efektīvu kontroli.

Pēc Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja lūguma Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūts, ekonomikas doktores Raitas Karnītes vadībā un Banku augstskolas docents, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes doktorants Jānis Grasis veica koncepcijas projekta "Par fizisko personu ienākumu gūšanas kontroles pilnveidošanu" ieviešanas ekonomisko novērtējumu, kā rezultātā nonāca pie secinājuma - koncepcijas ieviešanas potenciālais tiešais ekonomiskais efekts būtu vairāki simti miljoni latu gadā līdz šim neiekasētā iedzīvotāju ienākumu nodokļu veidā, kas vairākkārtīgi kompensētu koncepcijas īstenošanai nepieciešamās izmaksas.

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs uzskata, ka, nodrošinot fizisko personu ienākumu gūšanas un mantiskā stāvokļa efektīvu kontroli, Latvijā ievērojami uzlabotos arī pretlikumīgā veidā iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršana. Lai mazinātu ar pretlikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju saistītās problēmas Latvijā, nepieciešams ieviest iedzīvotāju ienākumu un mantiskā stāvokļa deklarēšanu, kas pastāv gandrīz visās pasaules valstīs un kas ir vienīgais veids kā nodrošināt pilnvērtīgu kontroli.

Koncepcijā definētās problēmas fizisko personu ienākumu kontrolē ir cēlonis arī nozīmīgai problēmai korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā Latvijā, kas saistīta ar apgrūtinātām iespējām noskaidrot valsts amatpersonu vai to radnieku īpašumu un ienākumu izcelsmes likumību tajos gadījumos, kad tiek norādīti nepārbaudāmi vai pietiekami seni izcelsmes avoti. Tāpēc uzlabojot visu fizisko personu ienākumu deklarēšanas sistēmu, vienlaikus tiks nodrošināta iespēja efektīvi noskaidrot valsts amatpersonu un to radnieku patieso mantisko stāvokli, kā arī viņu īpašumu un ienākumu izcelsmes likumību. Kaut gan kopš 1995. gada pakāpeniski ieviesta stingra deklarēšanas sistēma attiecībā uz valsts amatpersonām, tomēr nereti, skaidrojot savu ienākumu izcelsmi, valsts amatpersonas izmanto trūkumus normatīvajos aktos un izvairās no patiesā mantiskā stāvokļa norādīšanas.

 [Koncepcija "Par fizisko personu ienākumu gūšanas kontroles pilnveidošanu"](#)

 [Koncepcijas kopsavilkums](#)

Koncepcijas finansiālā ietekme uz valsts budžetu:

 [1.variants](#)

 [2.variants](#)

 [3.variants](#)

Koncepcijas projekta "Par fizisko personu ienākumu gūšanas kontroles pilnveidošanu" ieviešanas ekonomisko novērtējumu pēc Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja pasūtījuma veica:

 [Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūts, ekonomikas doktores Raitas Karnītes vadībā](#)

 [Banku augstskolas docents, LU Juridiskās fakultātes doktorants Jānis Grasis](#)